

Г. К. Балан, Л. В.Селезньова

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ФІЗИКО- ГЕОГРАФІЧНИХ ОБЄКТІВ
ЗЕМНОЇ КУЛІ З ДИСЦИПЛІНИ "ОСНОВИ ГЕОФІЗИКИ"**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Г. К. Балан, Л. В. Селезньова

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ФІЗИКО- ГЕОГРАФІЧНИХ ОБЄКТІВ
ЗЕМНОЇ КУЛІ З ДИСЦИПЛІНИ "ОСНОВИ ГЕОФІЗИКИ"**

Одеса 2006

ЗАВДАННЯ № I

Завдання курсу "Основи геофізики" передбачає роботу студентів по вивченню фізико-географічних елементів земної поверхні.

Самостійному вивченню підлягають не всі фізико-географічні об'єкти земної кулі, а лише основні, що має інтерес для спеціалістів гідрометеорологічного та екологічного профілю. Склад цих об'єктів визначений у переліку, роздільно по кожному материку і по Океанії.

У межах материка однорідні фізико - географічні об'єкти розташовані в послідовності північ - захід –південь-схід - північ. Якщо включені в перелік об'єкти мають широтне або меридіанальне розташування, вони приведені в послідовності відповідно зі сходу на захід або з півночі на південь.

Вивчення основних фізико - географічних об'єктів земної поверхні зводиться до знаходження їх на фізичній карті і запам'ятовуванню назви кожного об'єкта, даного в переліку. При цьому використовуються географічний атлас світу або крупномасштабні фізичні карти материків:

фізична карта Західної і Східної півкуль масштабу 1:222000;

фізична карта Європи масштабу 1:350000;

фізична карта Азії, Африки, Австралії, Північної і Південної Америки масштабу 1:6000000.

Якщо важко знайти на карті той або інший об'єкт необхідно користуватися географічним атласом світу, де в змісті розміщені зведення про місцезнаходження географічних найменувань .

Перелік основних фізико-географічних об'єктів земної кулі.

ЄВРОПА

Моря: Баренцево, Біле, Балтійське, Гренландське, Норвезьке. Північне, Ірландське, Середземне, Тірренське, Адріатичне, Іонічне, Егейське, Мармурове, Чорне, Азовське.

Затоки: Печорська губа, Чеська губа, Мезенська губа, Двіньська губа. Онезька губа, Канда-лакська губа, Ботнічна, Фінська, Ризька, Брістольська, Біскайська.

Протоки: Маточкін Шар, Карські Ворота, Югорський Шар, Скагеррак, Каттегат, Великий Бельт, Малий Бельт, Па-де-Кале, Ла-Манш, Гібралтарська, Месинська, Дарданелли, Босфор, Керченська.

Острови: Земля Франца-Йосифа, Нова Земля, Вайгач, Колгуєв, Аландські, Хііума, Саарема, Готланд, Зеландія, Фьон, Шпицберген, Ведмежий, Ян-Майєн, Ісландія, Фарерські, Шотландські, Оркнейські, Гебридські, Ірландія, Великобританія, Балеарські, Корсика, Сардинія, Сіцилія, Ліпарські, Мальта, Кріт.

Миси: Бажання, Канін Ніс, Нордкін, Нордкап, Лізард, Рока, Маррока.

Півострови: Канін, Кольський, Рибачий, Скандінавський, Ютландія, Корнуелл, Котантен, Бретань, Піренейський, Апеннінський, Балканський, Пелопоннес, Кримський, Керченський.

Низовини: Мещерська, Поліська. Північно-Німецька, Північно-Французька, Ломбардська, Средньо-Дунайська /Угорська/, Нижньо-Дунайська, Придніпровська, Азово - Причорноморська, Колхідська, Курінська, Прикаспійська, Прикубанська, Оксько-Донська.

Низовини: Тіманський Кряж, Північні Ували, Среднеруська, Валдайська, Білоруська гряда, Центральний /Французький/ масив, Смоленсько-московська, Волино-Подільська. Донецький кряж, Ставропольська, Приволжська, Общій Сирт.

Гори: Пай-Хой, Хібіни, Скандінавські, Пеннінські, Піреней, Рейнсько-Сланцеві, Богези, Шварцвальд, Альпи, Апенніни, Рудні, Судети, Карпат, Дінарські, Родопські. Балкани, Кримські, Мугджари, Урал.

Вулкани: Гекла, Везувій, Етна, Стромболі, Санторін.

Ріки: Печора - права притока Уса; Північна Двіна ; Онега, Свір, Нева, Волхов, Мста, Ловать, Луга, Велика, Нарва. Західна Двіна; Німан - права притока Вілія; Вісла - права притока Буг, Одер, Ельба, Рейн, Темза, Сена, Луара, Гарронна, Рона, Ебро, Дуєро, Тахо, Гвадіана, Гвадалквізір, По; Дунай - праві притоки Драва, Сава, Морава; ліві притоки - Тиса, Сирет, Прут; Дністер, Південний Буг; Дніпро - праві притоки Березина, Прип'ять, Тетерев, Інгулець, ліві притоки - Сож, Десна, Сула, Псел, Ворс; Дон - права притока Сіверський Донець, ліві притоки - Воронеж, Хопер, Ведмедиця, Манич; Кубань, Терек, Кума; Волга - праві притоки Ока з Москвою і Клязьмою, Сура, ліві притоки - Кама з Вяткою і Білою; Урал.

Озера: Імандра, Онежське, Сайма, Ладозьке. Чудське з Псковським, Ільмень, Веттерн, Женевське, Балатон, Ельтон, Баскунчак ,

Водоймища: Вигозерське, Верхньо-Свірське, Волховське, Шекснінське, Київське, Кременчуцьке, Каховське, Кумське, Цимлянське, Воткінське, Камське, Волгоградське, Саратовське, Куйбишевське, Горьківське, Рибинське.

АЗІЯ

Моря: Червоне, Аравійське, Андаманське, Південно-Китайське, Яванське, Целебеське, Східно-Китайське, Жовте, Японське, Охотське, Берінгово, Чукотське, Східно-Сибірське, Лаптевих, Карське.

Затоки: Перська, Аденська, Бенгальська, Сіамська, Петра Великого, Шеліхова, Анадирська, Чанунська губа, Бухта Тіксі.

Протоки: Баб-ель-Мандебська, Малаккська, Зондська, Макасарська, Корейська, Сангарська, Лаперуза, Татарська, Берінгова, Лаптева, Вількіцького, Шокальського.

Острови: Родос, Кіпр, Лаккадівські, Мальдівські, Цейлон, Андаманські, Никорабські; Великі Зондські: Суматра, Ява, Калимантан /Борнео/, Сулавеси /Целебес/; Малі Зондські: Тімор, Флорес; Молуккські, Філіппінські, Хайнань, Тайвань; Японські острови: Рюкю, (Кюсю, Сікоку, Хонсю, Хоккайдо; Курильські, Сахалін, Командорські, Врангеля, Новосибірські, Північна Земля.

Миси: Баба, Буру, Челюскін, Дежнева.

Півострови: Мангішлак, Апшеронський, Мала Азія, Синайський, Аравія, Індостан, Індокитай, Малакка, Корея, Камчатка, Чукотський, Таймир, Гиданський, Ямал.

Низовини: Северо-Сибирська, Западно-Сибирська, Туранська, Месопотамська, Індо-Гангська, Китайська, Нижнє-Амурська, Колімо-Індігирська, Турфанська западина.

Плоскогір'я: Мало-Азіатське, Аравійське, Іранське, Декан, Тібет, Гобі, Среднє-Сибирське, Казахський мелкосопочник, Устюрт.

Гори: Великий Кавказ, Малий Кавказ, Понтийські, Ельбрус, Копетдаг, Гіндукуш, Памір, Каракорум, Гімалаї, Тянь-Шань, Алтай, Саяни Західні, Саяни Східні, Яблоновий хребет, Великий Хін-ган, Становий хребет, Сихоте-Алінь, Верхоянський хребет, Хребет Черського, Колімський /Гидан/, Коряцький, Анадирський.

Вулкани: Демавенд, Кракатау, Фудзіяма, Ключевська Сопка.

Ріки: Терек, Кура, Тигр, Єфрат, Інд, Ганг, Брахмапутра, Іраваді, Салуїн, Меконг, Янцзи. Хуанхе; Амур - праві притоки Уссурі, Сунгарі, Зeya, Бурея; Анадирь, Коліма, Індігирка, Яна, Лена - праві притоки Вітім, Олекма, Алдан, ліва притока - Вілюй; Хатанга - права притока Хета; Пясина, Єнісей - праві притоки Ангара, Підкаменна Тунгуска, Нижня Тунгуска; Обь - праві притоки Томь, Чулим, ліві притоки - Іртиш з Ішимом і Тоболом;

Емба, Або, Чу, Сирдар'я, Амудар'я, Теджен, Мургаб. Озе-
ра: Севан, Ван, Резайе /Урмія/, Мертве море /озеро/, Лобнор, Ханка, Таймир, Байкал, Зайсан, Балхаш, Іссик-Куль, Аральське, Каспійське.

Пустині: Бетпак-Дала, Кизилкум, Каракум, Іранська, Аравійська, Тар, Такла-Манкан, Гобі.

Водоймища: Іркутське, Братське, Красноярське, Новосибірське, Тахіаташське, Бухтарминське, Зейське, Усть-Ілімське, Вілюйське.

Канали: Каракумський, Великий Ферганський, Суецький.

АФРИКА

Моря: Середземне, Червоне.

Затоки:

Гвінейська, Аденська.

Протоки: Гібралтар-

ський, Мозамбікський.

Острови: Азорські, Мадейра, Канарські, Зеленого Мису, Вознесення, Святої Олени, Трістан-да-Кунья, Мадагаскар, Маскаренські, Коморські, Сейшельські, Сокотра.

Миси: Кап-Блан, Зелений, Доброї Надії, Голковий, Гвардафуй.

Півострови: Сомалі.

Гори: Атлаські, Тібесті, Драконові, Абиссинські.

Вулкани: Камерун, Кенія, Кіліманджаро.

Ріки: Сенегал, Нігер, Конго - права притока Убанга, ліва притока - Касаи, Оранжева, Лімпопо, Замбезі, Ніл - праві притоки Белий Ніл, Блакитний Ніл.

Озера: Чад, Тана, Вікторія, Танганьїка, Ньяса.

Пустині: Нубійська, Аравійська, Лівійська, Сахара, Калахарі.

АВСТРАЛІЯ

Моря: Тиморське, Тасманово, Коралове.

Затоки: Кар-

пентарія, Велика Австралійська.

Протоки: Торресова, Бас-

сова.

Острови: Тасманія, Нова Зеландія.

Миси: Йорк, Стіп-Поїнт, Вільсон, Байрон.

Півострови: Кейп-

Порк, Арнемленд.

Низовини: Южно-Австралійська

Плоскогір'я: Західно-Австралійське.

Гори: Великий Вододільний хребет, Австралійські Альпи.

Ріки: Куперс-Крік, Муррей - правий приток Дарлінг,

Озера: Ейр.

Пустині: Велика Піщана Пустеля, Велика Пустеля Вікторія.

ПІВНІЧНА АМЕРИКА

Моря: Берінгово, Карібське, Баффіна, Бофорта.

Протоки: Берінгова, Флоридська, Гудзонова, Девисова.

Затоки: Калифорнійська, Мексиканська, Св.Лаврентія, Гудзонова.

Острови: Арктичний архіпелаг, Св.Лаврентія, Алеутські, Великі Антильські, Куба, Ямайка, Гаїті, Пуэрто-Ріко; Малі Антильські - о.Мартініка; Багамські, Бермудські, Ньюфаундленд, Баффінова Земля, Гренландія.

Півострови: Аляска, Каліфорнія, Юкатан, Флорида, Нова Шотландія, Лабрадор.

Низовини: Гудзонової затоки, Миссисипська, Приатлантична, Юкатан.

Миси: Барроу, Хаттерас.

Плоскогір'я: Колумбійське, Великий Басейн, Колорадо, Мексиканське.

Гори: Кордильєри, Береговий хребет, Каскадні, С`єрра-Невада, Скелясті, Аппалачі.

Вулкани: Орїсабо, Мон-Пеле.

Ріки: Маккензі, Юкон, Колумбія, Колорадо, Міссісіпі - права притока Арканзас; Міссурі - ліва притока Огайо; Св.Лаврентія.

Озера: Велике Ведмеже, Велике Невольніче, Атабаска, Вінніпег, Велике Солоне, Нікарагуа, Верхнє, Мічиган. Гурон, Ері, Онтаріо.

Пустині: Великий Басейн, Мексиканська.

Канали:

Панамський.

ПІВДЕННА АМЕРИКА

Моря: Карибське.

Затоки: Венесуельська.

протоки: Магелланова.

Острови: Галапагос, Вогненна Земля, Фолклендські.

Миси: Гал`їнас, Паріньяс, Горн, Кабу-Бранку.

Низовини: Оринокська, Амазонська, Лаплатська.

плоскогір'я: Гвіанське, Бразильське.

Гори: Анди.

Вулкани: Котопахі, Чімборасо.

Ріки: Орїноко, Сан-Франціско, Амазонка - права притока Мадейра, ліва притока - Ріу-Негру; Парана - права притока Парагвай, ліва притока - Уругвай.

Озера: Тітікака.

Пустині: Атакама.

ОКЕАНІЯ

Меланезія: Нова Гвінея, Соломонові о., Нові Гебріди, Нова Каледонія, о.Фіджі.

Мікронезія: Маріанські о., Каролінські о., Маршаллові о.

Полінезія: Гавайські о., Самоа, Туамоту/о.Таїті/.

ТЕЧІЇ І ЗАПАДИНИ

Атлантичний океан: Гольфстрім /Северо-Атлантична/, Гренландська, Лабрадорська , Гвінейська, Північно- Пасатна, Південно- Пасатна, Бразильська, Канарська.

Западини: Пуерто-Ріко /-8385 м/.

Тихий океан: Аляскінська, Камчатська, Куро-Сіво, Північно- Пасатна, Південно-Пасатна, Східно-Австралійська, Перуанська, Каліфорнійська.

Западини: Маріанська /-110022 м/, Курило-Камчатська (/ -10542м/, Тонга /-10882/, Філіппінська /-10497м/. Японська/-9985м/.

Загальні відомості про Землю

Середня відстань від Землі до Сонця	149597870 км
Середня відстань від Землі до Місяця	384400 км
Час повного оберту Землі навколо своєї осі (зоряна доба)	23 год. 56 хв. 4,09 сек.
Період обертання Землі навколо Сонця (тропічний рік)	365,25 доби
Середня швидкість руху Землі по орбіті	29,76 км/сек.

РОЗМІРИ ЗЕМНОГО ЕЛІПСОЇДА (по Ф. Н. Красовському)

Велика піввісь (екваторіальний радіус), a	6 378,2 км
Мала піввісь (полярний радіус), b	6 356,9 км
Стиснення $a = \frac{a-b}{a}$	1:298,3
Середній радіус Землі, прийнятої за кулю	6371,2 км
Довжина меридіана	40008,6 км
Довжина екватора	40075,7 км
Довжина дуги 1° меридіана на широті 0°	110,6 км
Довжина дуги 1° меридіана на широті 45°	111,1 км
Довжина дуги 1° меридіана на широті 90°	111,7 км
Поверхня Землі	510100000 кв. км
Середня висота суші над рівнем океану	875 м
Середня глибина світового океану	3800 м
Найбільша висота суші над рівнем океану (Джомолунгма).....	8 848 м
Найбільша глибина Світового океану (Маріанський жолоб).....	11022 м
Найбільша температура повітря спостерігалася:	
у районі Тріполі (Північна Африка)	58°
у долині Смерті (США, Каліфорнія)	$56^\circ,7$
Сама низька температура повітря спостерігалася:	
в Антарктиді на станції "Восход"	$-88^\circ,3$
у районі Оймякона.....	-71°
Найменша середньорічна кількість опадів випадає в районах:	
Дахла (Єгипет)	1 мм
Іккіке (Чілі)	3 мм
Найбільша середньорічна кількість опадів випадає в районах:	
Черапунджі (Індія).....	10854 мм
Дебунджа (Камерун)	9 655 мм

РОЗПОДІЛ СУШІ І ВОДИ НА ЗЕМНІЙ КУЛІ

Поверхня зем- ної кулі	Північна півкуля		Південна півкуля		Земля в цілому	
	в млн. кв.	в %	в млн.	в %	в млн.	в %
	км.		кв. км		кв. км	
Суша	100	39	49	19	149	29
Вода	155	61	206	81	361	71
Всього	255	100	255	100	510	100

ОКЕАНИ

Н а з в а	Площа в тис. кв. км	Найбільша глибина в метрах
Тихий	178684	11022
Атлантичний	91655	8742
Індійський	76174	7209
Пн. Льодовитий	14699	5527

МОРЯ

Н а з в а	Площа в тис. кв. км	Найбільша глибина в метрах
-----------	------------------------	-------------------------------

ТИХИЙ ОКЕАН

Банда	714	7440
Берінгове	2315	4097
Східно - Китайське	836	2719
Жовте	416	106
Коралове	4068	9174
Охотське	1603	3521
Сулавесі	453	5914
Сулу	335	5576
Тасманове	3336	5466
Фіджі	3177	7633
Філіппінське	5726	10265
Південно - Китайське	3537	5560

Японське	1062	3699
----------	------	------

АТЛАНТИЧНИЙ ОКЕАН

Адріатичне	139	1230
Азовське	39	13
Балтійське	419	470
Карибське	2777	7090
Мармурове	12	1389
Північне	565	725
Середземне	2505	5121
Чорне	422	2210
Егейське	192	2529

ІНДІЙСЬКИЙ ОКЕАН

Андаманське	605	4507
Аравійське	4592	5803
Арафурське	1017	3680
Червоне	460	3039
Тіморське	432	3310

ПІВНІЧНИЙ ЛЬОДОВИТИЙ ОКЕАН

Баренцево	1414	600
Баффіна	511	2414
Біле	350	87
Бофорта	495	3749
Східносибірське	889	358
Гренландське	1181	5527
Карське	600	885
Лаптевих	663	3385
Норвезьке	1383	3970
Чукотське	587	1256

ГЛИБОКОВОДНІ УЛОГОВИНИ - ЖОЛОБИ

Н а з в а		Найбільша глибина в метрах
ТИХИЙ ОКЕАН		
Алеутський		7822
Ідеу - Бонінський		9810
Кермадек		10047
Курило - Камчатський		9717
Маріанський		11022
Завдай		7790
Перуанський		6601
Тонга		10882
Філіппінський		10265
Центральноамериканський		6489
Чілійський		8069
АТЛАНТИЧНИЙ ОКЕАН		
Кайман		7090
Пуерто - Ріко		8742
Романш		7856
Південно - Сандвічев		8264
ІНДІЙСЬКИЙ ОКЕАН		
Зондський		7209
ПІВНІЧНИЙ ЛЬОДОВИТИЙ ОКЕАН		
"Літке"		5449
ПРОТОКИ		
Н а з в а	Найменша ширина в км	Найбільша глибина в метрах
Баб-ель-Мандебська	26	323
Басова	224	97
Берінгова	86	70
Великий Бельт	11	58
Босфор	0,7	80

Гібралтарська	14	1181
Гудзонова	115	600
Дарданелли	1.3	106
Зондська	22	1080
Карські Ворота	45	119
Каттегат	60	124
Корейська	180	230
Ла-Манш(Англійський канал)	32	172
Лаперуза	43	118
Магелланова	3,3	1170
Малаккська	40	151
Малий Бельт	0.6	35
Мессінська	3,5	1240
Мозамбікська	400	3520
Ормузьська	56	219
Отранто	75	1247
Па-де-Кале (Дуврська)	29	64
Сінгапурська	4,6	157
Скагеррак	110	809
Тайванська	130	1680
Татарська	46	230
Торресова	170	22
Флоридська	80	2084
Цугару (Сангарська)	18	521
Ересунн (Зунд)	3,4	38

ЄВРОПА

Площа (включаючи острови)	10507000 кв. км
Площа островів	730000 кв. км
Довжина берегової лінії	38000 км
Середня висота над рівнем моря	300 м
Найбільша висота над рівнем моря (г. Ельбрус)	5642 м
Найменша висота від рівня моря (рівень Каспійського моря).....	-28 м
Сама північна точка материка -мис. Нордкін	71 ⁰ 08' пн. ш. 27 ⁰ 42' сх. д.
Сама південна точка материка - мис Маррокі	36 ⁰ 00' пн. ш. 5 ⁰ 37' зх. д.

Сама західна точка материка мис Рокка ... 38° 47' пн. ш. 9° 34' зх. д.

РІЧКИ

Назва	Довжина в км	Площа басейну в тис. кв. км
Волга	3531	1360
Дунай	2857	817
Урал	2428	237
Дніпро	2200	504
Дон	1870	422
Печора	1 809	322
Рейн	1320	224
Пн.. Двіна (з Сухоною)	1302	357
Ельба (Лаба)	1 165	144
Вісла	1068	194
Зах. Двіна (Даугава)	1020	88
Луара	1020	120
Тахо (Тежу)	1007	81
Німан	937	98
Маас	925	49
Одра (Одер)	912	119
Ебро	910	84
Рона	812	98
Сена	776	79
По	652	75
Темза	334	15

ОЗЕРА

Назва	Площа в кв. км	Найбільша глибина в метрах
Каспійське море	371000	1025
Ладозьке	17700	215
Онезьке	9720	100
Венерн	5585	100
Чудське з Псковським	3550	15
Веттерн	1912	120

Сайма	1 800	58
Меларен	1 140	60
Інарі	1050	60
Балатон	596	11
Женевське	582	310
Боденське	538	252
Гарда	370	346
Скадарське	356	12
Преспа	285	54

ОСТРОВИ

Назва	Площа в кв. км	Назва	Площа в кв. км
Великобританія	230000	Колгуєв	5250
Ісландія	103000	Балеарські о-ви	5000
Ірландія	84000	Евбея	3770
Нова Земля, о-ви	82600	Мальорка	3410
Шпіцберген, арх.	62000	Вайгач	3383
Сіцилія	26700	Готланд	2960
Сардінія	24100	Сааремаа	2714
Земля Франца-Йосифа, арх.	16100	Еланд	1348
Корсіка	8720	Керкіра	592
Кріт	8300	Борнхольм	588
Зеландія	7016	Мальта	246

ВЕРШИНИ

Назва	Гірська система, країна	Висота над рівнем моря в м
Ельбрус	Великий Кавказ	5642
Казбек	Великий Кавказ	5033
Монблан	Західні Альпи	4807
Монте - Роза	Західні Альпи	4634
Фінстерархорн	Західні Альпи	4274
Гросглокнер	Східні Альпи	3797
Муласен	Сьєрра-Невада	3478

пік Ането	Піренеї	3404
Мусала	Болгарія	2925
Олімп	Греція	2917
Корно	Апенніни	2914
Герлаховські-Штіт	Західні Карпати	2655
Молдовяну	Південні Карпати	2543
Гальхепігген	Скандинавські гори	2470
Ботев	Стара-Планіна	2376

ВУЛКАНИ

Назва	Гірська система, острови	Висота над рівнем моря в метрах
Етна	о. Сіцилія	3340
Хваннадальсхіукюр	о. Ісландія.	2119
Гекла	о. Ісландія	1491
Везувій	Апенніни	1277
Стромболі	Ліпарські о-ви	926
Вулькано	Ліпарські о-ви	499

АЗІЯ

Площа (включаючи острови).....44363000 кв. км
Площа островів..... 2000000 кв. км
Довжина берегової лінії..... 62000 км
Середня висота над рівнем моря.....950 м
Найбільша висота над рівнем моря (г. Джомолунгма).....8848 м
Найменша висота від рівня моря (рівень Мертвого моря)..... -395 м
Сама північна точка материка -мис Челюскін77⁰ 43' пн. ш. 104⁰18' сх. д.
Сама південна точка материка -мис Піай.....1⁰16' пн. ш. 103⁰30' сх. д.
Сама східна точка материка - мис Дежньова.....66⁰05 ' пн. ш. 169⁰ 40' зд. д.
Сама західна точка материка -мис Баба.....39⁰29 ' пн. ш. 26⁰10' сх. д.

РІЧКИ

Назва	Довжина в км	Площа басейну в тис. кв. км
Янцізи	6300	1808

Хуанхе	4670	745
Меконг	4500	810
Амур (з Аргунню)	4444	1855
Лена	4400	2490
Єнісей (з Бій-Хемом)	4092	2580
Об	3650	2990
Інд	3180	980
Євфрат (з Муратом)	3065	673
Сирдар'я (з Нарином)	3019	219
Брахмапутра	2900	935
Салуїн	2820	325
Ганг	2700	1 120
Амудар'я (із Пянджем)	2540	309
Іраваді	2150	430
Сіцзян	2130	437
Колима	2129	647
Тарім (з Яркендом і Аксу)	2030	952
Тигр	1950	375

ОЗЕРА

Назва	Площа в кв. км	Найбільша глибина в метрах
Аральське море	64000	67
Байкал	31500	1620
Балхаш	18300	26
Іссик-Куль	6280	702
Дунтинху	6000	10
Урмия	5800	16
Кукунор (Цинхай)	4200	38
Ван	3760	145
Поянху	2771	20
Хубсугул	2620	238
Таз	2500	2
Тайху	2210	-

Намцо	2000	-
Мертве море	1050	356

ОСТРОВИ

Назва	Площа в кв. км	Назва	Площа в кв. км
Калімантан	735700	Тімор	33615
Суматра	435000	Сікоку	18760
Хонсю	223400	Сіркама	18200
Сулавесі	179416	Хальмахера	1799
Ява	126500	Курильські о-ви	15600
Лусон	105600	Сумба	15500
Мінданао	95600	Флорес	15175
Хокайдо	77700	Палаван	11800
Сахалін	76400	Банка	11600
Шрі-Ланка	65596	Сумба	11200
Кюсю	42600	Кіпр	9251
Новосибірські острови	38400	Врангеля	7270
Північна Земля, арх.	37560	Карагінський	2120
Тайвань	35948	Вел. Шантар	2000
Хайнань	33700	Окінава	1254

ВЕРШИНИ

Назва	Гірська система	Висота над рівнем моря в метрах
Джомолунгма (Еверест)	Гімалаї	8848
Чогори	Каракорум	8611
Дхаулагірі	Гімалаї	8221
Нангапарбат	Гімалаї	8126
Улугмузтаг	Куньлунь	7723
Тірічмір	Гіндукуш	7690
Гунгашань	хр. Дасюешань	7590
Кулагангрі	Гімалаї	7554
пік Комунізму	Памір	7495

пік Перемоги	Тянь-Шань	7439
Ньенчен-Тангла	хр. Ньенчен-Тангла	7090
Басудан-Ула	хр. Тангла	6096
Вел. Арарат	Вірменське нагір'я	5165
Зердкх	Загрос	4548
Белуха	Алтай	4506
Качкар	Понтійські гори	3937
Демірказик	хр. Тавр	3726

ВУЛКАНИ

Назва	Гірська система, територія	Висота над рівнем моря в метрах
Демавенд	Ельбрус	5604
Ключевська Сопка	п-ов Камчатка	4750
Керінчі	о. Суматра	3805
Фудзіяма	о. Хонсю	3776
Семеру	о. Ява	3676
Сламет	о. Ява	3428
Раунг	о. Ява	3332
Апо	о. Мінданао	2954
Асо	о. Кюсю	1 592
Кракатау	Зондська протока	813

АФРИКА

Площа (включаючи острови).....	30319000 кв. км
Площа островів.....	1100000 кв. км
Довжина берегової лінії.....	30500 км
Середня висота над рівнем моря.....	750 м
Найбільша висота над рівнем моря (влк. Кіліманджаро).....	5895 м
Найменша висота від рівня моря (рівень оз. Ассаль) ...	-153 м
Сама північна точка материка -мис Ель-Аб'яд.....	37°20 ' пн. ш. 9° 51 сх. д.
Сама південна точка материка - мис Голковий.....	34°52' пд.ш.19°59'сх. д.
Сама західна точка материка -мис Альмаді.....	14° 45' пн. ш. 17° 32' зх.д.
Сама східна точка материка -мис Рас-Хафун.....	10° 26'пн. ш. 51° 23' сх. д.

РІЧКИ

Назва	Довжина в км	Площа басейну в тис. кв. км
Ніл (з Кагерою)	6671	2870
Конго (Каїр)	4370	3820
Нігер	4160	2092
Замбезі	2660	1330
Оранжева	1860	1036
Окаванго (Кубанго)	1800	785
Лімпопо	1600	440
Вольта	1600	394
Сенегал	1430	441
Шарі	1400	880
Руфіджі	1400	178
Рувума	800	145

ОЗЕРА

Назва	Площа в кв. км	Найбільша глибина метрах
Вікторія	69000	80
Танганьїка	34000	1435
Ньяса	30800	706
Чад	16600	12
Рудольф	8500	73
Мобуту-Сесе-Секо	5300	57
Мверу	5100	9-15
Бакгвеулу	4920	5
Тана	3100-3600	70
Ківу	2370	496

ОСТРОВИ

Назва	Площа в кв. км
Мадагаскар	587000

Канарські о-ви	7270
Зеленого Мису, о-ви	4033
Сокотра	3580
Реюньон	2510
Азорські о-ви	2390
Коморські о-ви	2171
Біоко	2017
Маврикій	1865
Занзібар	1658
Пемба	984
Сан-Томе	836
Мадейра, о-ви	797
Сейшельські	405
Прінсіпі	128
Св. Олени	122
Родрігес	111
Вознесіння	88

ВЕРШИНИ

Назва	Гірська система, країна, територія	Висота над рівнем моря в метрах
Кенія	Кенія	5199
Пік Маргерита.	Заір-Уганда	5109
Рас-Дашен	Ефіопське нагір'я	4623
Тубкаль	Високий Атлас	4165
Табана-Нтленьяна	Драконові гори	3482
Эмі - Кусі	нагір'я Тібесті	3415
Марра	Судан	3088
Пітон – де- Неж	о. Реюньон	3069
Тахат	нагір'я Ахаггар	3003
Марумукутру	о. Мадагаскар	2876
Брандберх	Намібія	2601
Шелія	Сахарський Атлас	2328
Лалла-Хедіджа	Тель - Атлас	2308

ВУЛКАНИ

Назва	Гірська система, країна, територія	Висота над рівнем моря в метрах
Кіліманджаро	Танзанія	5895
Меру	Танзанія	4567
Карісімбі	гори Вірунга	4507
Камерун	Камерун	4070
Тейде	о. Тенеріфе	3718
Фогу	о. Фогу	2829
Телекі	Кенія	646

ПІВНІЧНА АМЕРИКА

Площа (включаючи острови).....	24247000 кв. км
Площа островів.....	3890000 кв. км
Довжина берегової лінії.....	60000 км
Середня висота над рівнем моря.....	720 м
Найбільша висота над рівнем моря (г. Мак-Кінлі).....	6193 м
Найменша висота над рівнем моря (долина Смерті).....	-85 м
Сама північна точка материка - мис Мерчісон	71°50' пн. ш. 94°45' зх.д.
Сама південна точка материка - мис Мар'ято.....	7°12' пн.ш. 80°52' зх.д.
Сама східна точка материка -мис Сент -Чарльз.....	52°24' пн. ш. 55°40' зх.д.
Сама західна точка материка - мис Принца Уельського.....	65°35' пн. ш. 168 00' зх.д.

РІЧКИ

Назва	Довжина в км	Площа басейну в тис. кв. км
Міссісіпі (з Міссурі)	5971	3268
Макензі (з Атабаскою)	5472	1800
Св. Лаврентія	3057	1269
Ріо-Гранде (Ріо-Браво-дель-Норте)	3033	570
Юкон	2897	855
Нельсон	2574	1070
Колорадо	2333	635
Колумбія	1953	669
Черчілл	1609	281

ОЗЕРА

Назва	Площа в кв. км	Найбільша глибина в метрах
Верхнє	84130	393
Гурон	59700	208
Мічіган	58100	281
Вел. Ведмеже	31329	137
Вел. Невільниче	28570	614
Ері	25667	64
Вінніпег	24390	18
Онтаріо	19554	236
Нікарагуа	8430	70
Атабаска	7936	60
Оленяче	6651	-
Вінніпегосіс	5374	12
Манітоба	4646	28
Вел.. Солоне	4144	14

ОСТРОВИ

Назва	Площа в кв. км	Назва	Площа в кв. км
Гренландія	2176000	Ванкувер	32100
Баффінова Земля	51? '000	Сомерсет	24300
Вікторія	213800	Алеутські о-ви	17666
Елсмір	202700	Прінс-Патрік	15800
Ньюфаундленд	111 000	Багамські о-ви	11 400
Куба	105007	Ямайка	11 100
Гаїті	77200	Кейп-Бретон	10300
Банке	69900	Королеви Шарлоти, о-ви	10282
Девон	56400	Кадьяк	9515
Саутгемптон	44 149	Пуерто -Ріко	8900
Мелвілл	42 100	Антікості	7880
Олександра, арх.	36800	Св. Лаврентія	4900
Аксель-Хейберг	34400	Гваделупа	1 779
Принца Уельського	33338	Мартініка	1100

ВЕРШИНИ

Назва	Гірська система, територія	Висота над рівнем моря в метрах
Мак-Кінлі	Аляскінський хр.	6193
Логан	Аляска	6050
Св. Іллі	Аляска	5488
Уїтні	Сьєрра-Невада	4418
Елберт	Скелясті гори	4399
Пенья Невада	Східна Сьєрра-Мадре	4054
Уоддінгтон	Береговий хребет	4042
Робсон	Скелясті гори	3954
Чоррерас	Зах. Сьєрра-Мадре	3 150
Майклсон	хр. Брукс	2816
Мітчелл	Аппалачі	2037

ВУЛКАНИ

Назва	Гірська система, країна, територія	Висота над рівнем моря в метрах
Орісаба	Мексіка	5700
Попокатепетль	Мексіка	5452
Сан форд	Аляска	4939
Рейнір	Каскадні гори	4392
Шаста	Каскадні гори	4317
Тахумулько	Гватемала	4217
Ірасу	Коста - Ріка	3432
Худ	Каскадні гори	3427
Лассен-Пік	Сьєрра - Невада	3 187
Іліамна	Аляска	3075
Шішалдіна	о. Унімак	2860
Катмай	Аляска	2047

ПІВДЕННА АМЕРИКА

Площа (включаючи острови)17834000 кв. км

Площа островів150000 кв. км

Довжина берегової лінії біля 26000 км

Середня висота над рівнем моря580 м

Найбільша висота над рівнем моря (г. Аконкагуа)6960 м

Найменша висота від рівня моря (п - ів Вальдес) - 40 м

Сама північна точка материка -мис Гальїнас 12⁰ 25' пн. ш. 71⁰ 35' зх.д.

Сама південна точка материка -мис Фроуерд 53⁰ 54' пд.ш. 71⁰18' зх.д.

Сама східна точка материка -мис Кабу-Бранку 7⁰ 09' пд.ш. 34⁰46' зх. д.

Сама західна точка материка -мис Паріньяс 4⁰ 45' пд.ш. 81⁰20' зх. д.

РІЧКИ

ОСТРОВИ

Назва	Дов- жина в км	Площа басейну в тис. кв. км	Назва	Площа в кв. км
Амазонка (з Мараньйоном)	6437	7 180	Вогняна Земля	48000
Амазонка (з Укаялі)	6280	6915	Фолклендські	11 960
Ла-Плата (з Параною)	4700	3100	(Мальвінські) о-ви	
Сан-Франціску	2896	600	Чілое	8400
Токантінс	2850	770	Галапагос, о-ви	7430
Оріноко	2740	1 000	Трінідад	4820
Уругвай	1 609	306	Кюрасао	447
Магдалена	1550	260	Тобаго	300

ОЗЕРА

Назва	Площа в кв.км	Найбільша глибина в метрах
Маракайбо	13300	250
Тітікака	8300	304
Поопо	2530	3

ВЕРШИНИ

Н а з в а	Гірська система,	Висота над рівнем
-----------	------------------	-------------------

	країна	моря в метрах
Аконкагуа	Аргентина	6960
Ільїмані	Болівія	6882
Охос-дель-Саладо	Аргентина-Чілі	6880
Тупунгато	Аргентина-Чілі	6800
Уаскаран	Перу	6768
Ільямпу	Болівія	6485
Коропуна	Перу	6425
Чімборасо	Еквадор	6267
Крістобаль-Колон	Колумбія	5800
пik Болівар	Венесуела	5007
Сан-Валентин	Чілі	4058
Бандейра	Бразилія	2890
Рорайма	Гвіанське плоскогір'я	2810
Агульяс-Неграс	Бразилія	2787

ВУЛКАНИ

Назва	Країна	Висота над рівнем моря в метрах
Льюльяйльяко	Чілі-Аргентина	6723
Сан-Педро	Чілі	6 154
Чачани	Перу	6075
Котопахі	Еквадор	5 896
Руїс	Колумбія	5400
Осорно	Чілі	2660

АВСТРАЛІЯ ТА ОКЕАНІЯ

Площа Австралії та Океанії.....	8511000 кв. км
Площа материка Австралії.....	7687000 кв. км
Довжина берегової лінії Австралії.....	19700 км
Середня висота над рівнем моря.....	350 м
Найбільша висота над рівнем моря (г. Косцюшко).....	2230 м
Найменша висота від рівня моря (рівень оз. Ейр).....	—12 м
Сама північна точка материка - мис Йорк	10°41 ' пд. ш. 142°32' сх. д.
Сама південна точка материка - мис Південно - Східний.....	39° 11' пд. ш 146° 25' сх. д.

Сама східна точка материка - мис Байрон.....28° 38 ' пд. ш. 153° 39' сх. д.

Сама західна точка материка - мис Стіп-Пойнт..... 26° 09' пд. ш. 113° 05' сх. д.

РІЧКИ

Назва	Довжина в км	Площа басейну в тис. кв. км
Муррей (з Дарлінгом)	3750	1160

ОЗЕРА

Назва	Площа в кв. км
Ейр	до 15000
Торренс	до 5 700

ОСТРОВИ

Назва	Площа в кв км	Назва	Площа в кв км
Нова Гвінея	829300	Самоа, о-ви	3000
Нова Зеландія, о-ви	265300	Каролінські о-ви	1320
Тасманія	68400	Таїті	1040
Соломонові о-ви	40400	Туамоту о-ви	810
Нова Британія	36600	Тонга о-ви	699
Фіджі о-ви	18200	Маріанські о-ви	600
Гавайські о-ви	16700	Гуам	534
Нова Каледонія	16700	Кука о-ви	240
Нові Гебріди о-ви	14800	Маршаллові о-ви	181
Бугенвіль	10000	Науру	21
Нова Ірландія	8650	Уейк	8

ВЕРШИНИ

Назва	Гірська система, країна, територія	Висота над рівнем моря в метрах
Джая	о. Нова Гвінея	5029
Кука	Нова Зеландія	3756
Косцюшко	Австралійські Альпи	2230

Паньє	о. Нова Каледонія	1 628
Бартл-Фрір	Вел. Вододільний хр.	1 611
Легг - Пік	о. Тасманія	1 573

ВУЛКАНИ

Назва	Країна, територія	Висота над рівнем моря в метрах
Мауна-Лоа	о-ви Гавайські	4 170
Руапеху	Нова Зеландія	2796
Улавун	о. Нова Британія	2300

АНТАРКТИДА

Площа (включаючи острова і шельфові льодовики).....	14100000 кв. км
Площа островів.....	22000 кв. км
Площа шельфових льодовиків.....	1582000 кв. км
Довжина берегової лінії.....	30000 км
Середня висота Антарктиди з шельфовими льодовиками над рівнем моря.....	2040 м
Найбільша висота над рівнем моря (масив Вінсон).....	5 140 м
Сама північна точка материка (Антарктичний п-ов).....	.63° 13' пн.ш.

ОСТРОВИ

Назва	Площа в кв. км	Назва	Площа в кв. км
Південна Георгія	4770	Південні Оркнейські о-ви	1230
Південні Шетландські о - ви	2300	Південні Сандвічеві о-ви	371

ВЕРШИНИ

Назва	Гірська система, територія	Висота над рівнем моря в метрах
масив Вінсон	Земля Елсуерта	5 140
Джексон	Антарктичний п-ов	4191
Мінто	Земля Вікторії	4163
Мензіс	гори Принс - Чарльз	3 355

